

VIJFTIEN JAAR STICHTING SABANAPETI

Door: Carla Diemont

Op 21 september 1990 richtte André Pakosie stichting Sabanapeti op, het instituut voor Marroncultuur en -geschiedenis in Utrecht. Van een tamelijk onbekende organisatie is stichting Sabanapeti in vijftien jaar uitgegroeid tot een instituut dat naam heeft gemaakt in binnen- en buitenland vanwege haar deskundigheid op het gebied van de Marroncultuur en -geschiedenis. Universiteiten; sociaal-maatschappelijke en culturele organisaties; studenten, middelbare scholieren en andere mensen met verschillende culturele achtergronden maken veelvuldig gebruik van haar archief- en documentatiecentrum. Genoeg reden om aandacht te schenken aan vijftien jaar stichting Sabanapeti.

Het forum op het Sabanapeti symposium: De Marrons in de 21ste eeuw. Van links naar rechts: André R.M. Pakosie, Kensly Vrede, drs. Juan Jonas en dr. Kwame Nimako (Foto: Carla Diemont, 1999)

Het team

“Stichting Sabanapeti is een kleine maar krachtige organisatie”, zo beschreef André Pakosie ooit zijn team. Het is een goed op elkaar ingespeeld geheel dat bestaat uit een aantal vaste medewerkers, vrijwilligers, adviseurs en een Commissie van Aanbeveling, waarop de stichting indien nodig een beroep kan doen. Helaas moest de stichting dit jaar afscheid nemen van drie voor haar belangrijke mensen: in april stierf drs. Thijs Ornstein, adviseur en mede initiatiefnemer van de kleinschalige duurzame werkgelegenheidsprojecten aan de Tapanahoni. In juli overleed zeer plotseling Sten Pieka (Zie: [In memoriam Sten Pieka](#)), vertegenwoordiger van

Sabanapeti in Suriname. Hij was direct betrokken bij alle projecten in het binnenland, onderhield de contacten met het traditionele gezag en legde cultuuruitingen van de Marrons vast op film. En in september stierf dr. Cornelis Dubelaar (zie: [In memoriam dr. Dubelaar](#)), jarenlang adviseur en lid van de Commissie van Aanbeveling.

Ondanks deze grote verliezen zal stichting Sabanapeti doorgaan met haar werk: archiveren van het in het documentatiecentrum opgeslagen materiaal, publiceren over de cultuur-uitingen van de Marrons en het (doen) verrichten van onderzoek. Het is de bedoeling verder te groeien tot een museum waar het nageslacht kennis kan maken met de eens zo vermaarde traditionele Marronculturen.

Publicaties

Sinds 1990 geeft stichting Sabanapeti het tijdschrift Siboga uit, dat tweemaal per jaar verschijnt. Van een eenvoudig zwart-wit gestencild blad is Siboga uitgegroeid tot een aantrekkelijk magazine in fullcolour, dat dit jaar haar vijftiende jaargang beleeft. Vrienden van Sabanapeti ontvangen het tijdschrift gratis. Ook in Suriname is Siboga populair.

Vanaf het begin legt stichting Sabanapeti zich ook toe op het maken van filmdocumentaires over de cultuuruitingen van de Marrons. Nieuw materiaal wordt samen met oud filmmateriaal uit het archief deskundig gemonteerd. Vaak unieke beelden, zoals het interview van André Pakosie met de in 2003 overleden Saamaka gaanman Songo Aboikoni; de cultuuruitingen van de Marrons hier in Nederland en Suriname; dans en muziek (Fositen pee); tradities bij sterven, begrafenis en rouw. Elke documentaire is een onnavolgbare compilatie van het verleden en heden, met een boodschap voor de toekomst. Het zijn documentaires gemaakt van binnenuit, met kennis van zaken. De films zijn tegenwoordig ook op dvd te verkrijgen.

In 2002 gaf stichting Sabanapeti in samenwerking met Radio Nederland Wereldomroep de cd uit met de titel 'I Greet the New Day, classical songs and music of the Ndyuka Maroons of Suriname'. Het onderzoek en vastlegging van de klassieke Ndyuka liederen zijn bekostigd door Cordaid, Treub-maatschappij voor Wetenschappelijk onderzoek in de Tropen, Stichting Internationale Solidariteit Utrecht en Fytotheek Pakosie. Ook van de uitgebrachte cd werd een groot aantal gratis verspreid in Suriname.

Gerealiseerde projecten in Suriname

Behalve het beheren van een archief- en documentatiecentrum én het uitgeven van publicaties houdt stichting Sabanapeti zich bezig met diverse kleinschalige duurzame werkgelegenheids- en onderwijsprojecten in het binnenland van Suriname. Stichting Sabanapeti realiseerde in 2002 het Granman Akontoe Velanti schoolproject. Deze basisschool bij Diitabiki werd met subsidie van de gemeente Utrecht/SISU opnieuw ingericht. Samen met wijlen Thijs Ornstein onderzocht André Pakosie in 2003 de mogelijkheden voor het creëren van kleinschalige duurzame werkgelegenheidsprojecten in de Tapanahoni. In 2003 en 2004 kwamen in dit kader het natuurvakantieoord Gaansula en het houtbewerkingsproject Un Gwa Soo tot stand. Op basis van het houtbewerkingsproject is het nieuwe dorp, Agidipaandasi, in aanbouw. Bewoners van laaggelegen dorpen die regelmatig onder water lopen, verhuizen naar dit nieuwe dorp, dat gelegen is op een hogere locatie.

Een zeer geliefd project van stichting Sabanapeti is nog steeds het schooltasproject, waar kansarme kinderen in Paramaribo en omgeving middels een schoolpakket ondersteund worden (zie: [Help een \(Marron\)kind in Suriname het nieuwe schooljaar goed te starten](#)).

Het hoofd van de afdeling Cultuurstudies van het ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling, Hillary de Bruin, ontvangt documentatiemateriaal van stichting Sabanapeti (Foto: Ama Malkia N. Pakosie, 2003)

Telefonisch spreekuur

Een belangrijke activiteit van stichting Sabanapeti vanaf 1979 is het telefonische spreekuur. Dit is direct ontstaan uit een behoefte van de Nederlandse samenleving zelf, die nauwelijks of geen kennis heeft over de Afro-Surinaamse cultuur en problematiek. Dankzij de inzet van de coördinator secretariaat, Truus Koningsbloem, kon stichting Sabanapeti deze vorm van hulpverlening professionaliseren.

Ondanks de grote behoefte van de Nederlandse samenleving aan informatie is het nog maar de vraag of het telefonische spreekuur van stichting Sabanapeti in de toekomst behouden blijft. Helaas heeft de gemeente Utrecht aangegeven wegens

bezuinigingen in de toekomst geen subsidie meer te willen verstrekken, en andere subsidiegevers zijn nog niet gevonden.

Historisch en cultureel belang van stichting Sabanapeti

Het blijkt dat stichting Sabanapeti goed in staat is de historische en culturele ontwikkelingen van de Marronsamenlevingen in een juist perspectief weer te geven. Zij heeft namelijk toegang tot (orale) bronnen, die vaak voor buitenstaanders moeilijk toegankelijk is. Het is om deze reden dat veel instellingen en organisaties wereldwijd gebruik maken van het documentatiecentrum van stichting Sabanapeti en haar hulp inroepen, bijvoorbeeld bij het doen van onderzoek en inrichten van tentoonstellingen.

Sabanapeti binnen de Nederlandse samenleving

Jarenlang houdt stichting Sabanapeti zich al bezig met informatieoverdracht binnen de Nederlandse samenleving. Belangrijk, omdat men in Nederland onvoldoende op de hoogte is van het bestaan van de Marrons in het binnenland van Suriname en de belangrijke rol die zij speelden in de afschaffing van de slavernij.

Dankbaar heeft de stichting gebruik kunnen maken van de toenemende digitale mogelijkheden. Via de website krijgt stichting Sabanapeti steeds meer verzoeken om onder andere lezingen en cursussen te verzorgen of te participeren in symposia. Vanaf 1996 organiseert stichting Sabanapeti eenmaal per jaar een Mitimakandii Dei voor haar donateurs, de vrienden van stichting Sabanapeti. Deze is ook toegankelijk voor andere belangstellenden. Op de donateursavond geeft de stichting informatie over een onderwerp uit de Marronsamenleving, middels een voordracht en dvd documentaire.

Toekomst van stichting Sabanapeti

Met weinig middelen wist de kleine, maar daadkrachtige stichting Sabanapeti in vijftien jaar alle moeilijkheden te overwinnen en uit te groeien tot een wereldwijd gerespecteerd instituut.

In de toekomst zal stichting Sabanapeti blijven werken aan het vastleggen en archiveren van de cultuuruitingen van de Marrons ten behoeve van het nageslacht. Zij zal ook blijven zoeken naar een mogelijkheid om een museum voor Marroncultuur en – geschiedenis op te richten.

Dankwoord

Een bijzonder dankwoord voor Fytotheek Pakosie, gemeente Utrecht, SISU (Stichting Internationale Solidariteit Utrecht), Cordaid, Radio Nederland Wereldomroep, Treub-Maatschappij voor Wetenschappelijk Onderzoek in de Tropen, stichting Gooiland Mavo, Vader Rijn College, stichting Satish, stichting Kamaga, stichting Vice Versa en het personeel van Zorg Consult Nederland, zonder wiens steun stichting Sabanapeti haar projecten niet had kunnen uitvoeren. En natuurlijk dankt het bestuur in het bijzonder Thijs Ornstein (†), Sten Pieka (†), Kees Dubelaar (†), Henna Guicherit, gaanman Gazon Matodja, Gerda Peet, Wien de Smet, Suzette Harderwijk, Armand Sedney, Kofi Kenneth Pakosie, Ama Malkia Pakosie, Kwami Nabil Pakosie, Rashidi Moyenda Pakosie, Namiina Nkosazana Pakosie, Roy Pinas, Louis Alfaisie, Juan Jonas, Frank Libretto, Thomas Polimé en Kensly Vrede. Ook een

woord van dank aan de vrienden van Sabanapeti en de leden van de Commissie van Aanbeveling, in Nederland, Suriname, België, USA en Ireland.